

Cours de tibétain - Sangtcheu Meunlam - leçon 14

Le 20 mars 2025

1. Traduction et analyse

Strophe 15

རྩོམས་བཅུ་འཛིན་མཁས་ཅན་གང་རྣམས་ཇི་སྟེང་པ། །
 དེ་དག་ཉག་ཏུ་ནད་མེད་བདེ་བར་གྱུར། །
 འགྲོ་བ་ཀུན་གྱི་ཚམས་ཀྱི་དོན་རྣམས་ནི། །
 མཐུན་པར་གྱུར་ཅིང་རེ་བའང་འགྲུབ་པར་ཤོག། །

Puissent tous les êtres sensibles des dix directions
 Être toujours en bonne santé et heureux.
 Puissent les objectifs du Dharma de tous les êtres
 S'harmoniser et leurs aspirations se réaliser. [15]

[རྩོམས་བཅུ་**འཛིན་**+མཁས་ཅན་] [གང་+རྣམས་] [ཇི་སྟེང་+པ།]
 [དེ་དག་] [ཉག་+ཏུ་] [ནད་མེད་] [བདེ་བ+ར་+གྱུར།]
 [འགྲོ་བ་-ཀུན་+གྱི་+ཚམས་+གྱི་+དོན་རྣམས་+ནི།]
 [མཐུན་པ+ར་+གྱུར་+ཅིང་] [རེ་བ་+འང་+འགྲུབ་པ+ར་+ཤོག། །

2. Traduction littérale et analyse grammaticale

Première phrase

ཕྱོགས་བཅུ་ལྔ་མཁའ་ཅན་གང་རྣམས་ཇི་སྟེང་ལ། དེ་དག་རྟག་ཏུ་ནད་མེད་བདེ་བར་གྱུར། །

- ཕྱོགས་བཅུ་ལྔ་ : "des dix directions" - ཕྱོགས་ (direction) + བཅུ་ (dix) + ལྔ་ (marque du génitif)
- མཁའ་ཅན་ : "êtres sensibles"
- གང་རྣམས་ : "qui" + pluriel - pronom relatif avec marque du pluriel
- ཇི་སྟེང་ལ། : "aussi nombreux que" - construction relative indiquant une quantité
- དེ་དག་ : "ceux-là, ceux-ci" - pronom démonstratif pluriel, sujet de la phrase principale
- རྟག་ཏུ་ : "toujours, constamment" - adverbe
- རྟག་ཏུ་ : "sans maladie" - composé négatif
- བདེ་བར་ : "dans le bonheur" - བདེ་བ་ (bonheur) + ར་ (marque de l'oblique indiquant l'état)
- གྱུར། : "puissent-ils devenir" - forme optative du verbe "devenir"

Traduction littérale : "Que tous les êtres sensibles, aussi nombreux qu'ils soient dans les dix directions, puissent toujours être sans maladie et heureux."

Deuxième phrase

འགོ་བ་ཀུན་གྱི་ཚམས་ཀྱི་དོན་རྣམས་ནི། མཐུན་པར་གྱུར་ཅིང་རེ་བའང་འགྲུབ་པར་ཤོག། །

- འགོ་བ་ : "êtres, créatures"
- ཀུན་གྱི་ : "de tous" - ཀུན་ (tous) + གྱི་ (marque du génitif)
- ཚམས་ཀྱི་ : "du dharma" - ཚམས་ (dharma) + གྱི་ (marque du génitif)
- དོན་རྣམས་ : "les significations, les buts" - དོན་ (signification) + རྣམས་ (pluriel)
- ནི། : particule d'emphase marquant le thème
- མཐུན་པར་ : "en harmonie" - མཐུན་པ་ (accord) + ར་ (oblique)
- གྱུར་ཅིང་ : "qu'ils deviennent et" - གྱུར་ (devenir) + ཅིང་ (conjonction)
- རེ་བའང་ : "les espoirs aussi" - རེ་བ་ (espoir) + འང་ (aussi)
- འགྲུབ་པར་ : "être accompli" - འགྲུབ་པ་ (accomplissement) + ར་ (oblique)
- ཤོག། : particule optative exprimant le souhait

Traduction littérale :

"Que les buts du Dharma de tous les êtres soient en harmonie et que leurs espoirs aussi soient accomplis."

Traduction complète

"Que tous les êtres sensibles, aussi nombreux qu'ils soient dans les dix directions, puissent toujours être sans maladie et heureux. Que les buts du Dharma de tous les êtres soient en harmonie et que leurs espoirs aussi soient accomplis."

3. Vocabulaire

ཕྱོགས་	direction
བཅུའི་	dix (génitif)
སེམས་ཅན་	être sensible, être vivant
གང་	qui, lequel
ཚམས་	pluriel
དི་སྟེང་པ་	aussi nombreux que, autant que
དེ་དག་	ceux-là, ceux-ci
རྟག་ཏུ་	toujours, constamment
ནད་མེད་	sans maladie, en bonne santé
བདེ་བར་	dans le bonheur, heureusement
ལྗང་	devenir (passé)
འགྲོ་བ་	être
ཀུན་གྱི་	tous (génitif)
ཚོས་གྱི་	du dharma (génitif)
དོན་	sens, signification
ཚམས་	pluriel
ནི་	particule d'emphase
མཐུན་པར་	en harmonie, en accord
ལྗང་ཅིང་	devenir et
རེ་བའང་	espoir, souhait aussi

འགྲུབ་པར་	être accompli, être réalisé
ཤོག་	puisse être (particule optative)

4. Commentaire

Par Trakpa Gyaltzen¹, suite.

II. Le thème de la partie principale, [où l'aspiration est] vertueuse au milieu

B. La section principale, l'explication détaillée des sections de la prière d'aspiration

B. La section principale, l'explication détaillée des sections de la prière d'aspiration

1. La partie principale

i. La partie principale. a. L'aspiration par une intention pure (et 15 autres points).

a. L'aspiration par une intention pure བསམ་དག་གྲང་སེམས་མི་བརྗེད་དང་།

(4) Agir pour les êtres

བཞི་བ་ནི།

སྤྱོད་གས་བརྩའི་སེམས་ཅན་གང་རྣམས་ཇི་སྟེད་པ། །དེ་དག་ཉག་ཏུ་ནད་མེད་བདེ་བར་གྱུར། །
འགོ་བ་ཀུན་གྱི་ཚེས་ཀྱི་དོན་རྣམས་ནི། །མ་སྐྱེན་པར་གྱུར་ཅིང་རེ་བའང་འགྲུབ་པར་ཤོག།

Puissent tous les êtres sensibles des dix directions
Être toujours en bonne santé et heureux.
Puissent les objectifs du Dharma de tous les êtres
S'harmoniser et leurs aspirations se réaliser. [15]

དེའང་། སྐྱར་ལྟར་རང་གི་ལུས་ལ་སོགས་པ་སྤྱོད་གས་བརྩའི་འཛིག་ཉེན་གྱི་ཁམས་ན་སེམས་ཅན་གྱི་བྱེ་བྲག་
གང་ཞིག་རིགས་སྤྱོད་གས་བརྩུས་པ་རྣམས་ཇི་སྟེད་ཅིག་ཡོད་པ་ཀུན་ལ་བཏང་བས། དེ་དག་དུས་ཉག་ཏུ་
འཁོར་བའི་སྤྱོད་གས་བརྩུས་དང་དེའི་རྒྱ་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་ནད་དང་སྐྱ་དང་ཟུག་རྩའི་
སྐྱས་བསྐྱེན་པ་མདོ་ལས་མང་དུ་འགྲུང་བ་བཞིན་ཡིན་པས་

Ainsi, comme expliqué précédemment, en donnant son propre corps et autres possessions à tous les êtres sensibles (སེམས་ཅན་ sattva) qui existent dans les royaumes du monde des dix directions (སྤྱོད་གས་བརྩའི་), quelle que soit leur variété, tous compris dans les six classes d'existence (རིགས་སྤྱོད་), puissent-ils être constamment libérés de toutes les souffrances (སྤྱོད་གས་བརྩུས་ duḥkha) du saṃsāra et de leurs causes, le karma (ལས་ karma) et les afflictions (ཉོན་མོངས་པ་ kleśa), désignés dans les sūtras par les termes de maladie, de chagrin et de peine (ཟུག་རྩ་ śalya) - conformément à ce qui apparaît fréquemment dans les sūtras.

¹ Drakpa Gyaltzen, élève du Seigneur du Refuge, Jamyang Kyentse Wangpo.

དེ་ལྟ་བུའི་ནད་མེད་པའི་བདེ་བ་ལུན་སྲུང་ཚོགས་པ་དང་ལྡན་པར་གྱུར་ལ་འགོ་བ་དེ་དག་ཀྱན་གྱིས་མངོན་
 པར་འདོད་པའི་ཚོས་མཐུན་གྱི་དོན་རྣམས་ནི་སྐྱབ་པའི་མཐུན་རྐྱེན་ཐམས་ཅད་འགྲུབ་པར་གྱུར་ཅིག །དེའི་
 མཐུས་སངས་རྒྱས་གྱི་གོ་འཕང་འཕོབ་པའི་རེ་བའང་དེ་བཞིན་དུ་འགྲུབ་པར་ཤོག་ཅིག་པ་སྟེ། དེ་ནི་གཙོ་བོར་
 ལམ་དུ་མ་ཞུགས་པའི་སེམས་ཅན་ལ་གཏོང་བའི་ཚུལ་ཡིན་ལ།

Puissent-ils posséder l'excellente félicité (བདེ་བ་ sukha) d'être sans maladie. Et puissent tous ces êtres obtenir toutes les conditions favorables pour accomplir les objectifs du Dharma (ཚོས་ dharma) qu'ils désirent manifestement. Par cette vertu, puissent leurs aspirations (རེ་བ་ āśā) d'atteindre l'état de Bouddha (སངས་རྒྱས་ buddha) se réaliser de la même manière. Ceci représente principalement la manière de donner aux êtres qui ne sont pas encore entrés sur la voie (ལམ་ mārga).

འདི་ཡན་ཚད་བྱམས་པ་དང་སྣང་རྗེའི་དམིགས་རྣམས་སྦྱང་བ་དང་གཞན་དོན་དོན་གཉེར་གྱི་བསམ་བ་སྦྱང་
 ཚུལ་ཡིན་ནོ། །

Jusqu'ici, cela représente la méthode d'entraînement aux objets de méditation de l'amour (བྱམས་པ་ maitrī) et de la compassion (སྣང་རྗེ་ karuṇā), ainsi que la manière de cultiver l'intention aspirant au bien des autres (གཞན་དོན་ parārtha).